

# Verslag

Titel verslag: Verslag Adviesraad Dierenwelzijn Antwerpen (ADA)

Datum, uur en plaats vergadering: 01/06/2022 | 19:30 | Hofstraat 17

Datum, uur en plaats volgende vergadering: 06/10/2022 | 19:30 | Hofstraat 17

Verslagen vorige vergaderingen: 03/05/2020 Goedgekeurd / ~~Niet-Goedgekeurd~~

<b>Aanwezig</b>		
<b>Tony Van Herenthals</b> (voorzitter) Onafhankelijk lid	<b>Lieven Demuys</b> (ondervoorzitter) Vzw Antwerpse dierenartsen	<b>Els Van Doesburg</b> Antwerps schepen voor dierenwelzijn
<b>Jeroen Verlonje</b> Kabinetsadviseur dierenwelzijn	<b>Sally Peustjens</b> (verslag) Coördinator dierenwelzijn Stad Antwerpen (waarnemend lid)	<b>Linda Lemmens</b> Asiel schoten
<b>Nico Volckerick</b> Handelaarsverenigingen Antwerpen	<b>Marie-Christine Rayé</b> Coördinatie Antwerpse Dierenbescherming (CAD)	<b>Henri Vandebossche</b> Vzw Socio
<b>Philippe Jouk</b> Curator Zoo Antwerpen	<b>Ann Lamberechts</b> Inspectie dierenwelzijn Vlaanderen	<b>Isabelle De Witte</b> Onafhankelijk lid
<b>Verontschuldigd</b>		
<b>Sophie Vandenbroucke</b> Coördinatie Antwerpse Dierenbescherming (CAD)	<b>Marcel Peeters</b> Vzw Wilde Dieren in Nood	<b>Vanessa Petro</b> Onafhankelijk lid
<b>Alfons Van den Bosch</b> Koninklijke Kynologische Unie Sint Hubertus	<b>Chris Van Ginneken</b> Universiteit Antwerpen Diergeneeskunde	<b>Helga De Wilde</b> Vzw Antwerpse dierenartsen
<b>Jessica Postelmans</b> Vzw Monsieur Gustave	<b>Dirk Lathouwers</b> Lokale Politie Antwerpen - Commissaris Dierenwelzijn (waarnemend lid)	<b>Elke Boeve</b> Het Blauwe Kruis van België
<b>Linda Cloots</b> Handelaarsverenigingen Antwerpen	<b>Frank Van Damme</b> (secretaris) Onafhankelijk lid	

De voorzitter opent de vergadering om 19u30.

**1. Overlijden Christiane Cormo**

Christiane Cormo, ondervoorzitter van ERC Paarden, die zich jarenlang inzette voor de adviesraad dierenwelzijn in Antwerpen is in 2021 overleden.

De leden betuigen hun medeleven met de nabestaanden en houden een moment stilte.

**2. Goedkeuring dagorde**

De leden keuren de dagorde goed.

De verontschuldigten worden overlopen.

**3. Goedkeuring verslag van de vorige vergadering (5/03/2020)**

De leden keuren het verslag van de vorige vergadering goed.

**4. Aanvaarden van nieuw lid Linda Lemmens**

De leden keuren de kandidatuur van Linda goed.

**5. Voorstelling van nieuwe schepen voor dierenwelzijn Els Van Doesburg**

De schepen stelt zichzelf voor en geeft aan dat Dierenwelzijn een kleinere bevoegdheid is, maar daarom zeker niet minder haar interesse en aandacht heeft.

Het eerste dossier waarmee ze in aanraking kwam was Kaparot. Dat was volledig nieuw en ze was dan ook blij dat ze kon terugvallen op het advies van de adviesraad om hiermee aan de slag te gaan. Dit toont zeker aan dat de adviesraad erg zinvol is en een meerwaarde kan betekenen door beleidsadviezen op te stellen met een team van experts.

Vorige week werd er op de gemeenteraad budget goedgekeurd voor een proefproject met de duivenpil in 2024-2025 (totaal van zo'n 120.000 euro). De bedoeling is dat het eerste jaar de populatie met 20% daalt en het tweede jaar met 80%.

Henri vraagt wat er dan gebeurt met duiven van de duivenbond.

De duiven zijn niet blijvend steriel. Duivenhouders van wedstrijdduiven zijn vergunningsplichtig, dus de stad kan perfect weten waar die wonen zodat de verdelers van de duivenpil niet in die buurt geplaatst worden.

Henri kaart ook een probleem met geringde duiven aan: deze duiven worden niet opgehaald door de eigenaars, waar die wel toe verplicht zijn.

De raad beslist om een werkgroep samen te stellen om het probleem te bespreken en eventueel een advies te schrijven over wat er moet gebeuren met geringde duiven.

Er zou ook iemand van de duivenbond uitgenodigd kunnen worden.

Henri, Tony, Linda en Isabelle stellen zich kandidaat voor de werkgroep. Andere leden die nog willen aansluiten bij de werkgroep, kunnen een mail sturen naar Tony.

## 6. Stavaza kinderboerderij en ons advies terzake

De concessie werd gegund aan vzw De Koempanie.

Zij werken samen met 't Pakt voor het aspect Stadslandbouw en zelfpluk op de verontreinigde site.

Zij hechten veel belang aan een educatief programma gericht op natuurbehoud, interactie tussen mens en dier, de voedselketen,...

Voor de sociale invulling werken zij samen met De Wingerbloei, een begeleidingscentrum voor jongeren en gezinnen met kinderen van 3 tot 18 jaar. Ook Formaat wordt ingeschakeld met betrekking tot open jeugdwerk.

Voor de dieren nemen zij een gediplomeerd dierenverzorger en hoefsmid in dienst. Zij bezorgden ook een indicatieve lijst met dieren en willen het leider-volgersysteem implementeren.

DIEREN	VOORDEEL	AANTAL	MINIMUM M <sup>2</sup>
Mini Koe	Grote educatieve meerwaarde, herkauwers passen perfect in het regeneratie- en herstelplan, veel kleiner dan hun grote broers en dus realistisch voor een kinderboerderij wat betreft ruimteinname.	4	2000m <sup>2</sup>
Micro Varkens	Super schattig, woelen veel minder in de grond dan hun grote broers en halen dus geen vervuilde grond naar boven.	6	50m <sup>2</sup>
Geiten	Educatief een grote meerwaarde: Nut van geiten in de landbouw, oorsprong geitenmelk. Het zijn sociale dieren en goed in omgang met kinderen. Geiten mogen natuurlijk ook niet ontbreken in het geitendistrict Wilrijk, met de vijfjaarlijkse geitenstoet.	6	600m <sup>2</sup>
Schape	Heel nuttig voor de regeneratie van de bodem. Educatief nut: Wol en schapenmelk. Heerlijk zacht om te aaien.	4	5000m <sup>2</sup>
Pony's	Spreekt bij veel kinderen tot de verbeelding en heeft een grote recreatieve meerwaarde.	3	5000m <sup>2</sup>
Ezels	Educatieve meerwaarde: Ezels in de geschiedenis en ezels als lastdier. Ezels passen ook mooi mee in het rotatiesysteem.	3	1500m <sup>2</sup>
Pauwen	Deze zullen vrij rondlopen op de boerderij en zullen onze mascotte zijn. Ze zijn mooi om naar te kijken en spreken tot de verbeelding voor jong en oud.	3	50m <sup>2</sup>

DIEREN	VOORDEEL	AANTAL	MINIMUM M <sup>2</sup>
Kippen	Educatief hebben ze een grote meerwaarde. Op termijn kunnen we ook de eitjes gebruiken.	10	50m <sup>2</sup>
Alpaca's	Ook deze hebben een hoge aalbaarheidsfactor en zijn bovendien ook nog wat exotisch. Ze zijn over het algemeen wel iets gevoeliger dan de andere dieren.	2	300m <sup>2</sup>
Emoe's	Een grote educatieve meerwaarde: Verschil tussen verschillende vogels en het zijn leuke kijk dieren.	2	600m <sup>2</sup>
Knaagdierenhoek	<ul style="list-style-type: none"><li>- Konijnen</li><li>- Cavia's</li><li>- Hamsters</li><li>- Ratten</li></ul>		
Insectenhoek	<ul style="list-style-type: none"><li>- Mierenkolonie</li><li>- Spinnen</li><li>- Wandelende takken</li><li>- Sprikhanen</li><li>- Krekels</li></ul>		
Hond	Een herkenbare bewoner en een vriend voor alle kinderen. Daarnaast ook perfect als waakhond en afschrikmiddel.	1	nvt
Kat	De enige echte vleeseter op het domein, dus van grote educatieve meerwaarde. En het is ook een leuke herkenbare bewoner voor de kinderen.	1	nvt

Voor meer informatie en details over de dieren zie bijlage.



## HET LEIDER- VOLGERSYSTEEM

De dieren zullen geen vaste weide meer hebben zoals vroeger maar zullen zich constant verplaatsen. Zo beletten we te hoge druk op de bodem en vermijden we ziekten en plagen. Eigenlijk bootsen we ook hier de natuur na en de natuurlijke graasbewegingen van dieren in het wild.

Elke dag zullen de dieren in een nieuw compartiment geleid worden tussen een aanplant van bomenrijen zoals hazelnoten, kastanjes, eikels en/of algemeen bomen en struiken die interessant zijn als diervoeding. In de bomenrijen wordt tussen de koonlaag aan beplanting een rij hooibalen voorzien als mulch (zie hoofdstuk Ecologie).



Mobiele stallen worden verplaatst en volgen de dieren. In de winterperiode worden de mobiele stallen verzameld aan de kant van de Moerelei (hier is historisch een verharde plaat gestort) hier gaan de dieren op stal om overbelasting van de bodem in het natte winterseizoen te vermijden. Door het leider- volgersysteem komt de mest waar we die nodig hebben n.l. op het gras en naast onze kruinbomen. We sluiten bijgevolg een belangrijk onderdeel in de nutriëntencyclus en hoeven geen meststoffen aan te kopen.



Gedomesticeerde dieren vormen een bijzonder handig instrument voor het beheer van meerjarige polycultuursystemen. Terwijl ze onkruiden en plagen beperken, zorgen ze dat mensen voedsel hebben, kleding en vooral natuurlijk bemesting voor gewassen.

## EN ZO IS DE CIRKEL ROND

Met deze combinatie van planten en dieren zorgen we voor een duurzaam systeem dat zichzelf in stand kan houden. De dieren zorgen voor mest en de verzorging van de bodem voor de planten, bomen en gewassen, die op hun beurt weer zorgen voor voeding voor de dieren en bescherming bieden tegen weersomstandigheden zoals beschutting bij regen of schaduw bij een hittegolf. Daarbij komt ook nog kijken dat wij als mens letterlijk de vruchten hiervan kunnen plukken en bovenal de bodemverontreiniging tegengaan met dit systeem. Maar daarover later meer.

## TECHNISCHE UITLEG ACHTER HET LEIDER- VOLGER SYSTEEM

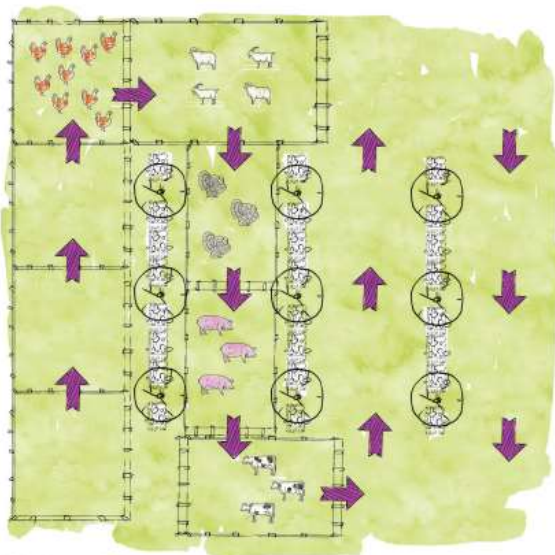
Dierlijke polyculturen in herstellende landbouw ontstaan door het uitoefenen van zorgvuldig ontworpen begrazingssystemen van leiders en volgers in samenscholende kuddes op bosweides. 'Leider en volger' wil zeggen dat een bepaald type dier eerst in een weiland wordt gelaten. Als het zijn favoriete dingen heeft gegeten (niet elke grazer graast op dezelfde manier), wordt het naar de volgende weide geroeid en komt het volgende type dier in de wei waar de leiders zopas liepen. In een leider-volgersysteem kan de totale gewichtstoename van de dieren (de productie) groter zijn dan met andere begrazingssystemen omdat elk dier eerst zijn optimale voedsel mag eten. Beurtelings foerageert elk dier naar eigen voorkeur. Als het klaar is, gaat het naar het volgende perceel en het volgende dier komt in de lege wei. De begroeiing krijgt de nodige hersteltijd voordat het eerste dier daar weer mag komen.

Bosweides (oftewel silvopastures) zijn een vorm van agroforestry, met als opzet de combinatie van veehouderij en houtige gewassen. Bosweides wil niet zeggen het loslaten van vee in het bos; het is het intensief beheer van een systeem van bomen en weiland met een open kruinlaag. Dit systeem van regeneratieve landbouw is een hyper divers bosweidesysteem met als doel de beste oogst van zonne energie per hectare terwijl de omstandigheden op het terrein worden verbeterd.

Dit type van begrazing is gebaseerd op observaties hoe dieren grazen in natuurlijke savannesystemen. De beste voorbeelden van polyculturen van dieren die ons vandaag ter beschikking staan, zien we in de Serengeti. In het wild zijn kuddes grazende dieren voedsel voor roofdieren: leeuwen, luipaarden; cheeta's, enzovoort. Door de dreiging van de roofdieren moeten de grazende prooidieren dicht op elkaar blijven, redelijk vlug het voedsel van hun voorkeur grazen, en dan door naar de plaats met water of naar groenere weides. De hoeven van de grazende dieren werken hun uitwerpselen in de grond en maken kuiltjes die dienst doen als kiemplek voor zaden en als mini-waterbassins. Is er een verzameling grazers over een terrein heen gegaan dan is er voor hen weinig meer te halen tot hun mest is opgeruimd in de kringloop en de zoden weer zijn aangegroeid.

## BEZETTINGSGRAAD

Af en toe zie je zo'n weiland waar gewoon te veel beesten in staan. Ze eten elk hapje groen totdat een pas gemaaid golfbaan er nog weelderig bij lijkt. Als de dieren de weide tot op zo'n niveau hebben afgegrast, gaat de voedzaamheid verloren en daarmee de gezondheid van de bodem en de dieren. Er treedt bodemverdichting op omdat de plantenwortels geen kanalen meer maken waarlangs water kan doorsijpelen en geen koolstof meer kunnen toevoegen aan de bodem.



leider-volgersysteem Wijk

smakelijke grassen vrij spel krijgen en de levelingssoort verdrücken. Met een te hoge bezettingsgraad kan weiland achteruitgaan indien er meer plantenmateriaal wordt weggehaald dan er tot de volgende graasronde kan aangroeien. Met een te lage bezettingsgraad kan weiland achteruit gaan indien er niet gemaaid of andere dieren worden geweid, om te voorkomen dat ongewenste planten gaan overheersen en in zaad schieten. Hiervoor zijn schapen uitermate geschikt: zij eten ruigere vegetatie dan runderen. Ze varen er wel bij en ze zijn de eindmaaiers van onze dierlijke polycultuur.



Het oordeel van de jury met betrekking tot dierenwelzijn:

“De keuze voor de dieren werd zeer bewust gemaakt en er werd rekening gehouden met heel wat factoren: dieren die niet te veel woelen (bodemproblematiek), dieren met een grote aaibaarheidsfactor, sociale dieren, milieuvergunning, dieren die ingezet kunnen worden in het rotatiesysteem en die dus naar voeding toe compatibel zijn.

Uit de mondelinge toelichting blijkt dat er ook al is nagedacht over verrijkingen voor de dieren en hoe die mee kunnen verhuizen in het rotatiesysteem voor de dieren, over quarantainemogelijkheden en over oplossingen voor acute problemen zoals bijvoorbeeld bij de ophokplicht voor pluimvee.

De beoordelingscommissie vindt dat het dierenbestand bij voorkeur uit inheemse dieren moet bestaan. Het voorstel om ook alpaca's en emo's te houden wordt dus minder positief gewaardeerd.”

Ann verwijst naar de regelgeving m.b.t. de erkenning van dierentuinen. Zij denkt dat emo's en misschien alpaca's niet gehouden mogen worden.

Ann zal de regelgeving opzoeken en bezorgen aan de dienst dierenwelzijn.

## **7. Stavaza Dierenzorg voor Minderbedeelden**

De stad is al enkele jaren in onderhandeling met Stichting Prins Laurent. Er werden ook al verschillende voorstellen gedaan:

- Voorstel samenwerking UA
- Locatie voorgesteld
- Subsidie voorgesteld
- Voorstel CAD: financiële bijdrage

De Stichting blijft echter vasthouden aan haar voorwaarden: een gratis locatie ter beschikking die voldoet aan hun vereisten, met een bijkomende werkingssubsidie. Deze voorwaarden zijn niet realiseerbaar door de stad.

Een andere mogelijke piste is die van AniCura. Zij willen in Antwerpen een netwerk van dierenzorg organiseren. Ook de wachtdienst van Antwerpse Dierenartsen bekijkt momenteel of een samenwerking mogelijk is. Misschien heeft het netwerk in de toekomst dan ook ruimte voor diergeneeskundige zorg voor huisdieren van minderbedeelden. Dit idee staat echter nog maar in de kinderschoenen.

Nico verwijst ook naar het initiatief van Linda Cloots voor daklozen met honden en de samenwerking met Kamiano. Ook daar liggen misschien mogelijkheden.

De leden beslissen om de werkgroep opnieuw op te starten om alternatieven te onderzoeken. Tony zoekt een datum en stuurt die rond naar de leden. Wie interesse heeft om aan te sluiten bij de werkgroep, kan een mailtje sturen naar Tony.

## **8. Beestig**

Wordt (samen) georganiseerd met vzw Dier in de Kou en zal doorgaan op zondag 4 september 2022 in de Parkloods in Park Spoor Noord.

Iedereen is uitgenodigd en ideeën voor workshops/ demo's,... zijn zeker welkom.

De tentoonstelling van de Vlaamse Overheid 'De geknipte kat' zal in aanloop van 4 september in de Stadsfeestzaal staan.

De leden vinden het jammer dat het evenement niet meer gelinkt is aan Werelddierendag op 4 oktober. Ze vragen of de stad toch nog iets kan organiseren op of rond die datum. De stad geeft aan dat de voorbije edities steeds gepaard gingen met slecht weer, bovendien organiseren alle dierenorganisaties zelf iets op/rond werelddierendag, waar de stad niet mee wil concurreren. De leden zullen het evenement en de gekozen datum evalueren op de volgende vergadering.

## **9. Subsidies chippen en onvruchtbaar maken huiskatten**

Eind dit jaar stopt het project. De subsidie werd vóór de wetgeving in het leven geroepen als aanmoedigingspremie en werd sinds de wetgeving nog even in stand gehouden als overgangperiode. De stad is van mening dat er voor een verplichte handeling geen aanmoedigingspremie meer nodig is.

## **10. Halsbandparkieten**

In de stad zijn er op verschillende plaatsen klachten en problemen met halsbandparkieten.

Tony belde met Natuurpunt voor advies:

De dieren zijn afkomstig van het voormalige Meli-park in Brussel, waar jaren geleden enkele koppels ontsnapten of werden vrijgelaten. De vogels hebben zich voortgeplant en verspreid en vormen nu op vele plaatsen een probleem.

Zo werd er ook in de Tentoonstellingswijk in Antwerpen een kolonie van meer dan 1000 vogels geteld. De mogelijkheid bestaat dat de vogels zullen afzakken naar de Limburgse fruittelers.

Er is geen goed bestrijdingsplan voorhanden. De dieren zitten altijd erg hoog, wat het ook moeilijk maakt.

- Tony zal navragen of ze op de lijst van invasieve soorten staan.
- De leden vragen of de stad bereid is om een proefproject met een vangkooi met een lokvogel te doen, bijvoorbeeld op het dak van de Silvertoptorens. De stad zal dit bekijken.
- Tony zal aan Natuurpunt en ANB vragen om eens samen te gaan kijken naar broedplaatsen en eventuele oplossingen te onderzoeken. Wie interesse heeft om mee te gaan, stuurt een mail aan Tony.

## **11. Stavaza project Fluoh**

Bij afwezigheid van Jessica, wordt het punt verplaatst naar de volgende vergadering.

## **12. Bezoek aan organisaties**

Tony zal vragen aan Marcel (VOC / Wilde dieren in Nood Brasschaat-Kapellen) of/wanneer de leden op bezoek kunnen komen.

### **13. Organisatie nieuwe verkiezingen**

Alle leden worden uitgenodigd om zich kandidaat te stellen tegen de volgende vergadering voor de mandaten van voorzitter, ondervoorzitter en secretaris.

Het huidige bestuur zal zich opnieuw kandidaat stellen in de huidige formatie.

Datum volgende vergadering: donderdag 6 oktober om 19u30 (zelfde zaal indien mogelijk)

De voorzitter sluit de vergadering om 21u25.